

New Day in Medicine Новый День в Медицине NDM

TIBBIYOTDA YANGI KUN

Ilmiy referativ, marifiy-ma'naviy jurnal

AVICENNA-MED.UZ

9 (83) 2025

Сопредседатели редакционной коллегии:

Ш. Ж. ТЕШАЕВ, А. Ш. РЕВИШВИЛИ

Ред. коллегия:

м.и. абдуллаев

А.А. АБДУМАЖИДОВ

Р.Б. АБДУЛЛАЕВ

Л.М. АБДУЛЛАЕВА

А.Ш. АБДУМАЖИДОВ

М.А. АБДУЛЛАЕВА

Х.А. АБДУМАДЖИДОВ

Б.З. АБДУСАМАТОВ

М.М. АКБАРОВ

Х.А. АКИЛОВ

М.М. АЛИЕВ

С.Ж. АМИНОВ

ІІІ.Э. АМОНОВ

Ш.М. АХМЕДОВ

Ю.М. АХМЕДОВ

С.М. АХМЕДОВА

T.A. ACKAPOB

М.А. АРТИКОВА

Ж.Б. БЕКНАЗАРОВ (главный редактор)

Е.А. БЕРДИЕВ

Б.Т. БУЗРУКОВ

Р.К. ДАДАБАЕВА

М.Н. ДАМИНОВА

К.А. ЛЕХКОНОВ

Э.С. ДЖУМАБАЕВ

А.А. ДЖАЛИЛОВ

н н золотова

н.н. золотова А.Ш. ИНОЯТОВ

С. ИНДАМИНОВ

А.И. ИСКАНДАРОВ

А.С. ИЛЬЯСОВ

Э.Э. КОБИЛОВ

A.M. MAHHAHOB

Д.М. МУСАЕВА

T.C. MVCAEB

М.Р. МИРЗОЕВА

Ф.Г. НАЗИРОВ

Н.А. НУРАЛИЕВА

Ф.С. ОРИПОВ

Б.Т. РАХИМОВ Х.А. РАСУЛОВ

Ш.И. РУЗИЕВ

С.А. РУЗИБОЕВ

С.А.ГАФФОРОВ

С.Т. ШАТМАНОВ (Кыргызстан)

Ж.Б. САТТАРОВ

Б.Б. САФОЕВ (отв. редактор)

И.А. САТИВАЛДИЕВА

Ш.Т. САЛИМОВ

Д.И. ТУКСАНОВА

М.М. ТАДЖИЕВ

А.Ж. ХАМРАЕВ

Б.Б. ХАСАНОВ

Д.А. ХАСАНОВА

Б.3. ХАМДАМОВ

А.М. ШАМСИЕВ А.К. ШАДМАНОВ

Н.Ж. ЭРМАТОВ

Б.Б. ЕРГАШЕВ

Н.Ш. ЕРГАШЕВ

И.Р. ЮЛДАШЕВ

Д.Х. ЮЛДАШЕВА

А.С. ЮСУПОВ Ш.Ш. ЯРИКУЛОВ

М.Ш. ХАКИМОВ

Д.О. ИВАНОВ (Россия)

К.А. ЕГЕЗАРЯН (Россия)

DONG JINCHENG (Китай)

КУЗАКОВ В.Е. (Россия)

Я. МЕЙЕРНИК (Словакия)

В.А. МИТИШ (Россия)

В И. ПРИМАКОВ (Беларусь)

О.В. ПЕШИКОВ (Россия) А.А. ПОТАПОВ (Россия)

А.А. ПОТАПОВ (Россия)

Т.Ш. ШАРМАНОВ (Казахстан)

А.А. ЩЕГОЛОВ (Россия)

С.Н ГУСЕЙНОВА (Азарбайджан)

Prof. Dr. KURBANHAN MUSLUMOV(Azerbaijan) Prof. Dr. DENIZ UYAK (Germany)

ТИББИЁТДА ЯНГИ КУН НОВЫЙ ДЕНЬ В МЕДИЦИНЕ NEW DAY IN MEDICINE

Илмий-рефератив, маънавий-маърифий журнал Научно-реферативный, духовно-просветительский журнал

УЧРЕЛИТЕЛИ:

БУХАРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ МЕДИЦИНСКИЙ ИНСТИТУТ ООО «ТИББИЁТДА ЯНГИ КУН»

Национальный медицинский исследовательский центр хирургии имени А.В. Вишневского является генеральным научно-практическим консультантом редакции

Журнал был включен в список журнальных изданий, рецензируемых Высшей Аттестационной Комиссией Республики Узбекистан (Протокол № 201/03 от 30.12.2013 г.)

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ:

М.М. АБДУРАХМАНОВ (Бухара)

Г.Ж. ЖАРЫЛКАСЫНОВА (Бухара)

А.Ш. ИНОЯТОВ (Ташкент)

Г.А. ИХТИЁРОВА (Бухара)

Ш.И. КАРИМОВ (Ташкент)

У.К. КАЮМОВ (Тошкент)

Ш.И. НАВРУЗОВА (Бухара)

А.А. НОСИРОВ (Ташкент)

А.Р. ОБЛОКУЛОВ (Бухара)

Б.Т. ОДИЛОВА (Ташкент)

Ш.Т. УРАКОВ (Бухара)

10 (84)

2025

октябрь

www.bsmi.uz https://newdaymedicine.com E: ndmuz@mail.ru

Тел: +99890 8061882

Received: 20.09.2025, Accepted: 06.10.2025, Published: 10.10.2025

UO'K: 616.24:618.2-089.5

SHIFOXONADAN TASHQARI PNEVMONIYA BILAN OGʻRIGAN OʻNYE II DARAJASI BOʻLGAN AYOLLARDA ANESTEZIOLOGIK QOʻLLANMANING OʻZIGA XOSLIGI

Akramov B. R., https://orcid.org/0000-0003-0103-7166
Matlubov M. M. https://orcid.org/0000-0001-8596-1430
Pardayev Sh.K. https://orcid.org/0000-0001-8248-203
Sharipov I.L., https://orcid.org/0009-0002-7076-2054

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, Samarqand shaxar, Oʻzbekiston. A.Temur koʻchasi. Tel: +99818 66 2330841 E-mail: sammi@sammi.uz

✓ Rezyume

Kuzatuvda 2014 yildan 2023 yilgacha boʻlgan davrlarda SamDTU koʻp tarmoqli klinikasida, Samarqand shahar № 3-son tugʻruqxonasida va Viloyat perinatal markazlarida davolanishda boʻlgan ShTP bilan ogʻrigan homiladorlardir. Kuchayib boruvchi OʻNYE va gipoksiyani, hamda shifoxonadan tashqari pnevmoniya bilan ogʻrigan va OʻNYE II darajasi boʻlgan ayollarda operatsion-anesteziologik xavfning yuqori darajada ekanligi, anesteziya va operatsiya vaqtida yurak-qon tomir va nafas tizimidagi kompensator mexanizmlarda keskin uzilishlar boʻlishi mumkinligini inobatga olib, 36 nafar ayollarda anesteziyaning eng optimal usuli deb SOʻV bilan UKA tanlandi va oʻrganildi.

Kalit so'zlar: Shifoxonadan tashqari pnevmoniya, O'NYE II darajasi, PEEP

СПЕЦИФИКА АНЕСТЕЗИОЛОГИЧЕСКОГО ПРИМЕНЕНИЯ У ЖЕНЩИН С ПНЕВМОНИЕЙ, НЕ НАХОДЯЩИХСЯ В БОЛЬНИЦЕ С ОДН II СТЕПЕНИ

Акрамов Б. Р. https://orcid.org/0000-0003-0103-7166
Mamлубов М. М. https://orcid.org/0000-0001-8596-1430
https://orcid.org/0000-0001-8248-203
https://orcid.org/0009-0002-7076-2054
https://orcid.org/0009-0002-7076-2054

Самаркандский государственный медицинский университет Узбекистан, г.Самарканд, ул. Амира Темура 18, Тел: +99818 66 2330841 E-mail: sammu@sammu.uz

✓ Резюме

Под наблюдением находились беременные с внебольничной пневмонией, проходившие лечение в период с 2014 по 2023 годы в многопрофильной клинике СамГМУ, родильном доме № 3 города Самарканда и областных перинатальных центрах. Учитывая прогрессирующую острую дыхательную недостаточность и гипоксию, а также высокий операционно-анестезиологический риск у женщин с внебольничной пневмонией и ОДН II степени, при котором во время анестезии и оперативного вмешательства возможны выраженные нарушения компенсаторных механизмов сердечно-сосудистой и дыхательной систем, в исследование были включены 36 пациенток. Наиболее оптимальным методом анестезии в данной категории больных была признана комбинация спинальной-эпидуральной анестезии с общей многокомпонентной анестезией, которая была предметом детального изучения.

Ключевые слова: внебольничная пневмония, ОДН II степени, РЕЕР

SPECIFICITY OF THE ANESTHESIOLOGICAL MANUAL IN WOMEN WITH PNEUMONIA WHO ARE NOT IN THE HOSPITAL WITH O'NEIL II

Akramov B. R., https://orcid.org/0000-0003-0103-7166
Matlubov M. M. https://orcid.org/0000-0001-8596-1430
Pardayev Sh.K. https://orcid.org/0000-0001-8248-203
Sharipov I.L., https://orcid.org/0009-0002-7076-2054

Samarkand State Medical University Uzbekistan, Samarkand, st. Amir Temur 18, Tel: +99818 66 2330841 E-mail: sammu@sammu.uz

✓ Resume

Pregnant women with community-acquired pneumonia who received treatment between 2014 and 2023 at the multidisciplinary clinic of Samarkand State Medical University, Samarkand City Maternity Hospital No. 3, and regional perinatal centers were under observation. Considering the progression of acute respiratory failure and hypoxia, as well as the high perioperative anesthetic risk in women with community-acquired pneumonia and stage II acute respiratory failure—where pronounced disturbances of compensatory mechanisms of the cardiovascular and respiratory systems may occur during anesthesia and surgery—36 patients were included in the study. The most optimal method of anesthesia for this category of patients was recognized as a combination of spinal-epidural anesthesia with general multicomponent anesthesia, which was subjected to detailed evaluation.

Keywords: community-acquired pneumonia, acute respiratory failure stage II, PEEP

Dolzarbligi

Asusherlik amaliyotida zamonaviy tibbiyot qanchalik rivojlanishiga qaramay, haligacha nafas yetishmovchiligi (NYE) mavjud pnevmoniyaga chalingan homiladorlarda respirator qoʻllab quvvatlashning qaysi turi samarali hisoblanishi noaniqligicha qolmoqda [2,3,7,8,12,21]. Qaysi respirator usul samaraliroq ekanligi haligacha noma'lumligini koʻrish mumkin. NYE boʻlgan homiladorlar uchun taktika individualdir va shifokorlar kengashi tomonidan belgilanishi bir nechta tavsiyanomalarda koʻrsatib oʻtilgan. Homiladorlikni uzaytirish yoki shoshilinch tugʻruqni amalga oshirish homiladorlikning muddatiga, bemor ahvolining ogʻirligiga, nafas olishni qoʻllab-quvvatlash rejimiga, laboratoriya va instrumental tadqiqot ma'lumotlariga bevosita bogʻliq [1,4,9, 10,11,15,20].

Ushbu toifadagi bemorlarda mexanik ventilyatsiya yetarli gaz (kislorod) almashinuvini ta'minlab, semizlikning tashqi nafas olish funksiyasiga salbiy ta'siridan kelib chiqqan nafas yetishmovchiligi oqibatlarini sezilarli darajada bartaraf etadi [5,6,16,17,18].

Ishning maqsadi: Shifoxonadan tashqari pnevmoniya bilan ogʻrigan, OʻNYE II darajasi boʻlgan ayollarda SOʻV bilan UKAni markaziy qon aylanish tizimiga ta'sirini oʻrganish.

Material va tekshirish usullari

Tadqiqot 2014 yildan 2023 yilgacha boʻlgan davrlarda SamDTU koʻp tarmoqli klinikasida, Samarqand shahar № 3-son tugʻruqxonasida va Viloyat perinatal markazlarida davolanishda boʻlgan ShTP bilan ogʻrigan homiladorlardir. Kuchayib boruvchi OʻNYE va gipoksiyani, hamda shifoxonadan tashqari pnevmoniya bilan ogʻrigan va OʻNYE II darajasi boʻlgan ayollarda operatsion-anesteziologik xavfning yuqori darajada ekanligi, anesteziya va operatsiya vaqtida yurak-qon tomir va nafas tizimidagi kompensator mexanizmlarda keskin uzilishlar boʻlishi mumkinligini inobatga olib, 36 nafar ayollarda anesteziyaning eng optimal usuli deb SOʻV bilan UKA tanlandi va oʻrganildi. Oʻrganilayotgan anesteziya usulini samaradorligini oʻrganishda, Markaziy gemodinamika (yurak qisqarish soni (YuQS), oʻrtacha diastolik bosim (OʻDB), zarb indeksi (ZI), yurak indeksi (YuI), umumiy periferik qarshiligi (UPTQ)) exokariografiya usulida ACCUVIXQX (Yaponiya), PHILIPS ENVISOR C HD (Niderlandiya), Mindray (Xitoy) firmasi va TRITON (Rossiya) uskunalarida oʻrganildi. Priferik qon aylanishini soatlik/daqiqalik siydikning ajralishi va harorat gradienti (At) yordamida baholandi.

Premedikatsiya dimedrol (0,2 mg/kg) va deksametazon (8 mg)ni vena ichiga yuborish orqali oʻtkazildi. Ketamin (1,5 mg/kg) va fentanil (1-1,5 mkg/kg) vena ichiga kiritish orqali narkoz induksiyasi amalga oshirildi.

Kuzatuvimizda boʻlgan barcha homiladorlarga preoksigenatsiyasi 100% kislorod berish bilan ta'minlandi, arduan (1 mg) bilan prekurarizatsiya qilingandan soʻng, ditilin (1,5-2 mg/kg) kiritildi, induksiyadan soʻng, ayollar uxlashi bilan APL (xavfsiz sozlanuvchi) klapanlari yopildi va nafas berish qopchasi va yuz niqobi yordamida OʻSV qoʻl bilan oʻtkazildi. Total kurarizatsiya klinik belgilari paydo boʻlishi bilan traxea intubatsiyasi qilindi va OʻSV giperventilyatsiya rejimida sun'iy nafas berish (SNB) avtomatik uskunasi yordamida amalga oshirildi, bunda FiO₂-60-100% kislorod uzatish bilan PEEP 5-10 mm suv ust.da uzatilishi bilan nafas xajmi (VCV) 6 ml/kgdan koʻp boʻlmagan hajmda tanlandi. Homila tugʻilguniga qadar anesteziya propafolning 0,3-4 mg/kg/soat doimiy infuziyasi ta'sirida ushlab turildi.

Bevosita homila olingandan soʻng va kindik tizimchasi qisilganidan soʻng fentanil (toʻyinuvchanlik miqdori 5 mkg/kg; ushlab turish miqdori 5 mkg/kg/soat), natriy oksibutirat 50 mg/kg va sibazon (0,15 mg/kg har 45-60 daqiqada) vena ichiga kiritish orqali anesteziya kuchaytirildi.

Ayollardagi ShTPning hamda OʻNYEning ogʻirligi (II darajasi), poliorgan yetishmovchiligi mavjudligi inobatga olinib anesteziyaning tugash bosqichida operatsiyadan keyin reanimatsiya va anesteziologiya boʻlimiga uzaytirilgan sun'iy nafas fonida koʻchirildi. Intensiv terapiya oʻtkazilishi fonida ayollarda mustaqil nafas harakatlari paydo boʻlishi bilan mustaqil nafas hajm yoki bosim (PCV va VCV) yordamida qoʻllab turildi hamda sun'iy nafas olish uskunalarini CPAP rejimiga oʻtkazilishi bilan (nafas hajmi (NH) 6 ml/kg), 5-10 mm.suv ustda musbat bosimli PEEP FiO₂-60-100%) oksigenatsiya davom ettirildi. Traxeya ekstubatsiyasi va mustaqil nafasga oʻtkazish ularda mustaqil nafasning toʻliq tiklanishi, mushak reflektor faolligi tiklanishi, gemodinamika koʻrsatgichlari moʻtadillashgach, SpO₂ ning 95% dan oshishi kuzatilganida, poliorgan yetishmovchiligi toʻliq bartaraf etilgach bajarildi. Bunda spontan dekurarizatsiyaga yoʻl berildi. Infuzion transfuzion terapiyaning tezligi, xajmi va sifati NIOʻV PEEP musbat bosim ostida kombinatsiyalangan anesteziya fonida bajarilganidek oʻtkazildi. Operatsiyadan keyingi ogʻriqsizlantirish maqsadida odatdagi (narkotik va nonarkotik analgetiklar va spazmolitik) preparatlar bilan olib borildi.

Kuzatuvda boʻlgan homiladorlar operatsiyaning 4 ta bosqichida oʻrganildi. 1 bosqich jarrohlik stolida, 2 chi bosqich terini kesishdan avval, 3 chinchi boqich jarohatli bosqichi, 4 bosqich operatsiya tugaganidan keyingi bosqichlarda oʻrganildi.

Tadqiqotda olingan natjalar Styudent kriteriysi yordamida (Microsoft Excel dasturi yordamida) variatsion statistika usuli bilan ishlandi va M±m sifatida taqdim etildi, bu erda M - oʻrtacha arifmetik qiymat, m - standart xato. Farqlar r<0,05 boʻlganida qiymat statistik aniq deb hisoblandi.

Natijalar va tahlillar

Shifoxonadan tashqari pnevmoniya bilan ogʻrigan OʻNYE II darajasi boʻlgan ayollarda SOʻV bilan UKAning markaziy gemodinamikaga ta'siri toʻgʻrisidagi ma'lumotlar 1. jadvalda keltirilgan. Jadvaldan koʻrinib turibdiki, shifoxonadan tashqari pnevmoniya bilan ogʻrigan OʻNYE II darajasi boʻlgan tadqiqotga kiritilgan (4-guruh) ayollarda operatsiya stolida kuchli taxikardiya, OʻDB va UPTQ oshishi, YuI va daqiqalik diurez kamayishi qayd etildi. Markaziy qon aylanishining gipodinamik rejimi ahamiyatli oʻrin egalladi.

1 Jadval

		Oʻrganilayotgan koʻrsatkichlar					
Tadqiqot bosqichi	Guru h	YuQS, 1 daqiqad	O'DB, mm.sim.ust	ZI, ml/m ²	YuI, l/m²/min	UPTQ din/s×m ⁻⁵	Daqiqali k diurez,
		a	•				ml/min
Operatsiya	4	90,6±2,9	104,8±2,4	23,2±1,	$2,02\pm0,0$	2084,8±50,	$0,48\pm0,02$
stolida				2	9	6	
Teri	4	93,4±2,3	105,8±3,1 ∆	22,6±1,	$2,09\pm0,0$	2064,3±48,	$0,22\pm0,01$
kesmasi				3	8	3	*
oʻtkazishda							
n oldin							
Jarohat	4	87,4±2,2	98,1±2,2	22,8±1,	1,99±0,1	1971,4±46,	$0,28\pm0,01$
bosqichi			*□Δ	2	1	7 Δ	*□Δ
Operatsiya	4	83,3±2,1	91,1±1,9 *□	26,9±1,	2,24±0,0	1626,3±39,	0,51±0,03
oxiri		*		4 *	6 *□	6 *□	

Eslatma: * - oldingi koʻrsatkichlarga nisbatan farqlar statistik ishonchliligi (r < 0.05); $\Box - tadqiqotni$ oldingi bosqichiga nisbatan farqlarni statistik ishonchliligi (r < 0.05); guruhlar oʻrtasidagi farqlarni statistik ishonchliligi (r < 0.05)

Teriga kesma oʻtkazishdan oldin, traxeya intubatsiya qilinib va SOʻVga oʻtkazgandan keyin 4-guruh ayollarida arterial qon bosimining oshishga moyilligi saqlanib qoldi, buni traxeya intubatsiyasi va gipoksiyaga javoban yurak-qon tomir tizimining pressor reaksiyasi oshishi bilan tushuntirish mumkin. Shu bilan bir vaqtda YuQS tezlashdi va daqiqalik diurez keskin kamaydi. ZI va YuI ishonchli darajada oʻzgarmadi. Operatsiyaningn eng jarohatli bosqchilarida nisbiy gemadinamik turgʻunlik saqlanib qoldi.

Ammo UPTQ yuqoriligicha (1971,4±46,7 din/s×m-5) saqlanib qoldi, daqiqalik diurez 0,28±0,01 ml/daq.gacha kamaydi, bu periferik tomirlardagi spazmni saqlanib qolganini koʻrsatib turdi .

Operatsiya tugashi markaziy va periferik qon aylanishining oʻrganilayotgan koʻrsatkichlarini, ZI va YuIning operatsiyadan oldingi koʻrsatkichlarga ishonchli normallashishi bilan, OʻDB vaUPTQ pasayishi, diurez oshishi bilan xarakterlandi.

Olingan natijalarni tahlil qilib shuni ta'kidlash mumkinki, shifoxonadan tashqari pnevmoniya bilan ogʻrigan OʻNYE II boʻlgan ayollarda SOʻV bilan UKA oʻtkazish, hamda SRAR rejimida musbat PEEP ot 5-10 mm.suv.ust.da FiO2-60-80% kislorod berib respirator yordam koʻrsatish markaziy gemodinamika va periferik qon aylanishiga ijobiy ta'sir koʻrsatadi, operatsiya paytida jarohatli muolajalar va traxeya intubatsiyasida qon aylanish tizimida pressor reaksiyalar ta'sirlarini oldini oladi, operatsiyadan keyingi davrda organoprotektiv ta'sir koʻrsatadi.

Xulosa

Shifoxonadan tashqari pnevmoniya bilan kasallangan II darajali nafas yetishmovchiligi mavjud boʻlgan homiladorlarda kesar–kesish operatsiyasi vaqtida SOʻV fonida FiO2-80-100% kislorod uzatilishi bilan Umumiy koʻp komponentli anesteziya (UKA) oʻtkazilishi, operatsiyadan keyingi davrda uzaytirilgan SOʻVni davom ettirilishi, hamda ekstubatsiyadan oldin SRAR rejimida musbat PEEP 5-10 mm.suv.ustda, FiO2-60-80% miqdorida kislorod uzatilishi intraoperatsion davrda gipoksiyani bartaraf etib, gemodinamik barqarorlikni ta'minlaydi. Operatsiyadan keyingi erta davrda ijobiy organoprotektiv ta'sir qiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

- 1. Акрамов Б.Р., Матлубов М.М. Эффективности использования нейроаксиалных блокад при кесаревом сечении у беременных с внебольничной пневмонией и легкой формой респираторной недостаточности. // Проблемы биологии и медицины. 2024;1(151):25-35.
- 2. Акрамов Б.Р., Пардаев Ш.К., Шарипов И.Л. Патофизиология внешнего дыхания у женщин с послеродовой пневмонией. Finland, Helsinki international scientific online conference "Sustainability of education socio-economic science theory" 2023;1(8):105-109.
- 3. Бурхонов Б.Б., Ибадов Р.А., Ибрагимов С.Х. Особенности механики дыхания при COVID-19 ассоцированном остром респираторном дистресс синдроме. // Научно-практический журнал "Хирургия Узбекистана". 2022;15(1):84-89.
- 4. Внеболничные пневмонии у беременных: дифференциалная диагностика, особенности лесhения, акушерская тактика в условиях пандемии новой коронавирусной инфекции COVID-19. Учебное пособие. Санкт-Петербург, 2020. С.15.
- 5. Игнатова Г.Л., Блинова Е.В., Антонов В.Н. Рекомендации пульмонологов по ведению беременных с различными заболеваниями легких // РМЖ. 2015;18:1067-1073.
- 6. Матлубов М.М Акрамов Б.Р. Пневмония билан касалланган хомиладорларда анестезиологик ёндошувини такомиллаштириш. // Биология ва тиббиёт муаммолари 2023;3(144):301-305.
- 7. Матлубов М.М., Рахимов А.У., Семенихин А.А. Комбинированная спинальноэпидуральная анестезия при абдоминальном родоразрешении // Анестезиология и реаниматология. 2010;6:71-73.
- 8. Национальный клинический протокол «Ведение и родоразрешение беременных с пневмонией». с приказом минздрава Республики Узбекистана 20 август 2021 г. С. 20.
- 9. Юсупов А.С., Агзамходжаев Т.С., Мелибаев М. Т., Маматкулов И.А. Анестезиологическая защита с применением бупивакаина и пропофола при оперативных вмешательствах у детей // Украинский медицинский альманах. 2012;15(4):25-26.
- 10. Diriba K, Awulachew E, Getu E. The effect of coronavirus infection (SARSCoV-2, MERS-CoV, and SARS-CoV) during pregnancy and the possibility of vertical maternal-fetal transmission: a systematic review and meta-analysis. // Eur J Med Res. 2020 Sep 4;25(1):39.. doi: 10.1186/s40001-020-00439-w. PMID: 32887660; PMCID: PMC7471638.
- 11. Poon, LC, Yang H, Lee JC, et al. ISUOG Interim Guidance on 2019 novel coronavirus infection during pregnancy and puerperium: information for healthcare professionals. // Ultrasound Obstet Gynecol. 2020.doi: 10.1002/uog.22013. P. 700-708.

- 12. Pountoukidou A., Potamiti-Komi M., Sarri V., Papapanou M., Routsi E., Tsiatsiani A. M., Vlahos N., Siristatidis C. Management and Prevention of COVID-19 in Pregnancy and Pandemic Obstetric Care: A Review of Current Practices. // Healthcare (Basel, Switzerland). 2021;9(4):467. https://doi.org/10.3390/healthcare 9040467.
- 13. Reddy, K. S., Arshiya, R. (2025). area-aware adaptive image compression using dual-background classification for optimized data preservation and quality enhancement. // Archives for Technical Sciences, 2025;2(33):114-124.
- 14. Yang X, Yu Y, Xu J et al. Clinical course and outcomes of critically ill patients with SARS-CoV-2 pneumonia in Wuhan, China: a single-centered, retrospective, observational study. Lancet Respir Med. 2020; 1-3 pp.
- 15. Sharipov I.L., Xolbekov B.Q., Akramov B.R. Hyemodynamic gradations with combined use of yextracorporal detoxification methods in children with renal failure. // Yeuropean Journal of Molecular Clinical Medicine. 2020;7(3):2555-2563.
- 16. Kurbanov N Z,Sharipov I L. Improvement of anesthetic protection in simultaneous operations on abdominal and pelvic organs. // World scientific research journal, 2020;20(1):113-116.
- 17. Davlatov, S., Qurbonov, N., Yunusova, A., Tursunova, N., Narbekova, R., Abdumaruf, A., & Mirametova, N. (2024). Secure and privacy preserving predictive framework for iot based health cloud system using cryptographic modfels. // Health Leadership and Quality of Life 2024;3:8.
- 18. Davlatov, S., Sharipov, I., Mamatkulova, D., Boymatova, D., Oltiboyeva, M., Shamsutdinova, G., Kitayeva, N. (2024). Deep Learning-Based Natural Language Processing for the Identification and Multi-Label Categorization of Social Factors of Healthcare from Unorganized Electronic Medical Records. // Health Leadership and Quality of Life, 2024;(3):585.
- 19. Нематуллоев Т.К., Матлубов М.М. (2025). Спинальная анестезия у пациентов с морбидным ожирением: риски, преимущества и перспективы. // Инновационная медицина Кубани, 2025;10(3):99-105.
- Yunuskhodjaeva K., Almatova U., Karimov N., Khaydarova S., Jalolova S., Bahodir A., Toshmatov, I. (2025). The role of digital technology in archiving ethno-touristic landmarks. // Archives for Technical Sciences/Arhiv za Tehnicke Nauke, 2025;(32).
- 21. Гойибов С.С. Impact of intravenous Iron Therapy on outcomes in heart failure patients with Iron deficiency 2020.

Qabul qilingan sana 20.09.2025